

Grün Magda A Kalapüzlet Előtt Az Alkalmazottjaival



Ez a kép Szolnokon, a Fő utcán készült a kalapüzletem előtt, 1939 májusában. Itt állok én, balról a harmadik vagyok, a karom keresztbe van téve. Fogalmam sincs, hogy mi van a kezemben, biztos tű meg cérna. Mellettem áll három lány, aki ott dolgozott. Ezek a lányok beosztottak voltak. Balról jobbra az elsőt Rózsának hívták, a másodikat Mancinak. Ők nem voltak zsidók. Az üzletben napi életet éltünk, a munka volt mindenkinek előtt, dolgoztunk nyolc óra hosszat, lehúztuk a rolót, és mentünk haza, mindenki a maga otthonába. Nem tudok róluk semmi érdekeset mondani. Teljesítménybérben kellett dolgozniuk. A kalaposmesterséget azt megtanultam. Miről lehetett szó vidéken? Vagy varrónő, vagy kalaposnő. Harmadik eset nincs. Két évig tartott. Utána fölszabadultam. Pénzért csináltam kalapokat. Aztán önállósítottam magam 1930 körül.

Huszonhárom éves voltam, mikor önállósítottam magam, és tizenegy évig volt az üzlet, aztán a deportálással megszűntették. Az üzlet jó forgalmú üzlet volt. Mert eleinte nagyon kevés kalapos volt, akkor kezdtek szaporodni már. De nem ártott. Szolnok egy nagy mezőváros, jellegtelen. Nincs kirándulóhely, nincs ott semmi. De üzletileg nagyon jó volt. Hogy szép kalapok voltak-e? Az ízlés dolga. Mindig az igénynek megfelelőt kell hozni. Kellett a választék, nekem megvolt. Ott nem lehetett olyat, ami Pesten a belvárosban kellett volna. Hanem ilyen egyszerű dolgokat árultam, amiben Szolnokon is lehetett lenni. Feltűnt, ha valaki túllőttözt. Az egy vidéki város. Ott megjegyzik, mindenkit ismernek. És akkor utánafordul, hazamegy, és már mondja is, hallottad, hogy nézett ez ki? Micsoda kalap volt rajta! A háború után újrakezdtük, újra csináltuk, újra kértem az iparengedélyt. Benne volt egy lakó az üzletemben, az rögtön ki lett pakolva onnan. És akkor elkezdtem újra, ott akartam folytatni, ahol abbahagytam. Bár megmondták, hogy nem érdemes. Mert voltak nagyon gyakorlott emberek, akik Oroszországban éltek még a háború előtt mint illegális kommunisták. Azt mondták: 'Magduska, ne csinálja, mert két éven belül itt még az utolsó trafik is államosítva lesz! Ez a marxista elmélet, és ennek így kell történni.' Én azt hittem, hogy mit számít egy kalaposnő a marxista elméletnek? Csinálja a kalapot, aztán nem számít. De sajnos számított, mert az üzlethelyiségre azt mondták, kell! Két év múlva le volt húzva a roló. Egy túlbuzgó mócsing, ahogy azt szokták mondani, az elrendezte. Államosították az üzletet. Bejött egy aktatáskás pasas, azt mondta, ha van valami kabát vagy ilyesmi, azt kivihetem, semmi mást. És aztán lezárták, és ők leltároztak, elvettek mindent. Nem tudom, mit csináltak a kalapokkal, mert azt csak el lehetett tüzelni. De nem engedtek hozzányúlani. Valami jó év múlva kihoztam a berendezést. De az is ugye, kinek kellett? Nem volt pénze senkinek berendezésre.